

Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi'nin Bibliyometrik Analizi

Bibliometric Analysis of Süleyman Demirel University Journal of Health Sciences

Hatice BAYGUT^{1*}, Zehra ÜSTÜN²

¹Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Isparta, Türkiye
²Süleyman Demirel Üniversitesi, Atayalvaç Sağlık Hizmetleri MYO, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Isparta, Türkiye

ÖZ

Bu çalışmada Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi'nde yer alan yayınların bibliyometrik özelliklerini incelemek amaçlanmıştır. Araştırmanın verilerini, Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi'nde 2013-2023 yılları arasında yayımlanmış 531 çalışma oluşturmaktadır. Özgün araştırma, derleme, olgu sunumu, kitap/tez tanıtımı ve editöre mektup türündeki tüm çalışmalar bu çalışmaya dahil edilmiştir. Çalışmaya dahil edilen yayınlar; çalışma sayısı, çalışma türü, yayın dili, yayın yapılan fakülteler, toplam yazar sayısı, atıf sayısı ve çalışmanın kapsamı gibi değişkenler açısından analiz edilmiştir. Verilerin analizi, NCSS (Number Cruncher Statistical System) 2007 Statistical Software (Utah, USA) paket programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmada, dergide yıllık olarak yayınlanan çalışma sayısının 2019-2020 yıllarında en üst seviyeye ulaştığı ve yayınlanan çalışmaların büyük bir kısmını araştırma makalelerinin oluşturduğu saptanmıştır. Çalışmada yayın dilinin çoğunlukla Türkçe olduğu belirlenmiştir. Fakültelerin yıllara göre çalışma dağılımı incelendiğinde, özellikle Tıp Fakültesi ve Sağlık Bilimleri Fakültesi'nin daha yoğun bir araştırma faaliyeti gösterdiği gözlemlenmiştir. Çalışmalardaki yazar sayıları incelendiğinde ise en düşük ve en yüksek ortalama yazar sayılarının 2,71 ve 3,53 arasında olduğu görülmüştür. Çalışmada, tüm yıllara ait atıflar incelendiğinde, son yıllarda atıf sayılarında azalma belirlenmiştir. Çalışmada elde edilen bulgular, Sağlık Bilimleri Dergisi'nin yayın faaliyetlerini kapsamlı bir şekilde değerlendirerek, derginin akademik etki düzeyini ve bilimsel topluluğa sunduğu katkıları ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bibliyometrik analiz, Sağlık Bilimleri Dergisi, Süleyman Demirel Üniversitesi

Alınış / Received: 18.08.2024 Kabul / Accepted: 27.08.2024 Online Yayınlanma / Published Online: 28.08.2024

ABSTRACT

The aim of this study was to investigate the bibliometric characteristics of the publications in Süleyman Demirel University Journal of Health Sciences. The data of the study consisted of 531 studies published in Süleyman Demirel University Journal of Health Sciences between 2013 and 2023. All studies in the types of original research, review, case report, book/thesis introduction and letter to the editor were included in this study. The publications included in the study were analysed in terms of variables such as number of studies, type of study, language of publication, faculty of publication, total number of authors, number of citations and scope of the study. The data were analysed using the NCSS (Number Cruncher Statistical System) 2007 statistical software package (Utah, USA). The study found that the number of articles published annually in the journal reached its highest level in the years 2019-2020, and that most of the published studies consisted of research articles. It was found that the language of publication was mostly Turkish. When the distribution of the studies was examined according to the years of the faculties, it was found that the Faculty of Medicine and the Faculty of Health Sciences in particular showed a more intensive research activity. When analysing the number of authors in the studies, the lowest and highest average number of authors was between 2.71 and 3.53. When analysing citations for all years, a decrease in the number of citations was observed in recent years. The results of the study reveal the academic impact of the journal and its contributions to the scientific community by comprehensively evaluating the publication activities of the Journal of Health Sciences.

Keywords: Bibliometric analysis, Journal of Health Sciences, Suleyman Demirel University

1. Giriş

Sağlık alanı, sınırsız insan ihtiyaçlarını sınırlı kaynaklar doğrultusunda en etkin ve verimli şekilde karşılamak zorunda olan bir disiplin olarak öne çıkmaktadır. Gelişen teknoloji, bilimsel ilerlemeler, artan ve yaşlanan dünya nüfusu ile buna bağlı olarak kronik hastalıklarda görülen artışlar, bireylerin sağlık hizmetlerinden beklentilerinin yükselmesi, kaynakların giderek kısıtlı hale gelmesi ve yaşam tarzındaki değişiklikler gibi faktörler, sağlık alanında bilimsel araştırmaların çeşitlenmesine ve kanıta dayalı sonuçlara ulaşmak için çalışmaların artmasına neden olmaktadır. İnsan sağlığının dinamik ve karmaşık yapısı, bu alandaki akademik çalışmaların önemini daha da artırmakta olup, bu çalışmalar; yeni hastalıkların teşhis ve tedavisinde kullanılacak yöntemlerin geliştirilmesinden, mevcut tedavi yöntemlerinin etkinliğinin artırılmasına, koruyucu sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesinden, sağlık politikalarının oluşturulmasına kadar geniş bir yelpazede önemli sağlık hizmet sunum ve planlamalarına önemli katkılar sunmaktadır (1). Zamanla elde edilen yeni sağlık alanı bulguları, mevcut bilgilerin sürekli olarak güncellenmesini ve gelişmesini sağlamaktadır. Bu sayede, sağlık hizmetlerinin kalitesi artmaktadır. Akademik çalışmalar ise bu gelişmeleri yönlendirerek ya da takip ederek, gelişmelerin sağlık hizmetlerine entegre edilmelerine ciddi olanak sağlamaktadır. Yine akademik çalışmalar sayesinde toplum sağlığı sorunlarının belirlenmesi ve çözümlenmesi için yeni yaklaşımlar oluşturulmaktadır. Bu bağlamda, toplumun genel sağlık düzeyinin yükseltilmesi amacıyla, sağlık çalışanlarının da sürekli mesleki gelişimlerini sürdürmeleri gerekmektedir. Akademik çalışmalar, sağlık alanında başvurulacak eğitim ve hizmet için önemli bir araç niteliğindedir (2,3). Farklı konular üzerinde hazırlanan çalışmaların irdelenmesi, gerek bilim dallarındaki gelişme seviyesinin tespiti gerek odaklanılan konuların belirlenmesi bakımından önem arz etmektedir. Yapılan çalışmaların sayısının artmasıyla birlikte, bu çalışmaların hangi yöntemlerle gerçekleştirildiği, hangi alanlar ve disiplinlerde yoğunlaştığı, hangi dergilerde ve hangi yazarlar tarafından yayımlandığı gibi faktörlerin araştırılması kaçınılmaz hale gelmektedir (2).

Bilimsel iletişim, bir çalışmanın oluşturulması, niteliğinin değerlendirilmesi, ilgili paydaşlara duyurulması ve gelecekte kullanım amacıyla korunmasını içeren bir sistemi tanımlamaktadır. Bu sistemin en kritik bileşenleri arasında bilimsel dergiler ve kitaplar yer almaktadır (4). Bilimsel dergiler, bilimsel bilginin geniş kitlelere etkin bir şekilde yayılmasını sağlarken, aynı zamanda bu bilgilerin gelecekteki nesillere aktarılmasına önemli ölçüde katkıda bulunur (5). Bilimsel iletişim açısından bu dergilerin bir diğer önemli işlevi, yayımlanacak çalışmaların belirli ölçütler doğrultusunda düzenlenmesine ve geliştirilen etkin sunum şablonlarına uygun olarak sunulmasına yardımcı olmalarıdır. Bu sayede, bilimsel yöntem, içerik, ifade ve düzen gibi belirli formların ve kuralların evrensel düzeyde oluşumuna katkı sağlarlar. Tüm bu süreçler, aynı zamanda derginin akademik niteliğinin artırılmasına yönelik bir işlev de üstlenmektedir (6). Akademik dergilerin diğer dergilere göre kalite üstünlüğü sağlayabilmesi, çeşitli koşulların sağlanmasına bağlıdır. Bu koşullar arasında, derginin yayımladığı çalışmalarda sayısal bir üstünlüğe sahip olması, ilgili bilimsel disiplinlerde önde gelen bilim insanlarından oluşan bir yayın kurulu ile çalışması, çalışma değerlendirme sürecinin yayın politikalarına uygun ve verimli bir şekilde yürütülmesi, eleştirel bir yaklaşımın benimsenmesi, derginin zamanında yayımlanması, önde gelen özet ve dizin veri tabanlarında taranması, yayımlanan çalışmaların yöntemsel geçerliliğinin ve sonuçlarının güvenilirliğinin yüksek olması, çalışmaların İngilizce özetlerinin bulunması, yazar adreslerinin ve çalışma kaynakçasının eksiksiz olarak yayımlanması ve benzer dergilere kıyasla daha yüksek atıf alması gibi unsurlar yer almaktadır. Derginin nitelikleri, bibliyometrik analiz yoluyla objektif olarak değerlendirilebilmektedir (7).

İlgili bilim dalına mensup araştırmacıların yayımladığı çalışmalar, bilimsel bakış açısının ve akademik performansın değerlendirilmesinde birincil kaynaklar olarak kabul edilmektedir. Bu çerçevede, bilimsel hakemli dergiler ve bu dergilerde yayımlanan çalışmalar, hakem değerlendirme sürecine tabi tutulmaları nedeniyle ayrı bir öneme sahiptir. Bilimsel çalışmaların düzeyini tespit edebilme amaçlı farklı istatistiksel analiz yöntemleri bulunmakla beraber bu yöntemlerden en çok tercih edileni 'bibliyometrik analizdir'. Bibliyometrik analiz, belirli bir alandaki bilimsel çalışmaların niceliksel olarak incelenmesi ve bu çalışmalar arasındaki ilişkilerin sayısal verilerle ortaya konmasıdır. Basit bir ifadeyle bibliyometrik analiz, büyük veri kümelerini kullanarak bilimsel literatürü haritalama ve analiz etme yöntemidir. Bibliyometrik analizle elde edilen veriler, bilimsel literatürün daha iyi anlaşılmasına ve değerlendirilmesine yardımcı olmaktadır. Değerlendirme süreçlerinin etkin kullanılması araştırma alanlarındaki gelişmelerin analiz edilmesini ve yeni araştırma konuları belirlenirken bilimsel politikaların daha etkin kullanılmasını sağlamaktadır (3). Bibliyometrik analiz sonuçlarını irdeleyen araştırmacılar için bu analizler araştırma alanındaki gelişmeleri daha iyi anlamak, boşlukları tespit etmek ve gelecekteki çalışmalar için yol gösterici bilgiler ihtiva eder ayrıca en etkili çalışmalar, en çok alıntı yapılan çalışmalara ve en sık kullanılan anahtar kelimeler gibi bilgilere ulaşarak yeni planlamalar yapılmasını mümkün kılmaktadır (2). Bibliyometrik analizler; bilimsel veri tabanlarından ilgili çalışmalara ait verilerin toplanmasıyla başlamaktadır. Daha sonra toplanan verilerde bulunan tutarsızlıklar ve hatalar düzeltilmektedir. Çeşitli istatistiksel yöntemler kullanılarak verilerin nihai halinin analizinden sonra elde edilen sonuçlar grafikler, tablolar veya ağ haritaları gibi görsel araçlarla sunulmaktadır (1).

Bibliyometrik analiz ile akademik dergilerin niteliğinin belirlenmesi bağlamında da veriler elde edilmektedir. Özellikle dergilerin niteliği ve akademik yükseltme kriterlerinde dikkate alınması; tüm dünya genelinde ve Türkiye'de önde gelen bazı indekslerde yer alıp almaması gibi yayın organına ait çeşitli değerlendirmelerde bulunmak mümkün hale gelmiştir. Veri özellikleri ve veriyle ilgili süreçlerin ölçülmesini kapsayan bibliyometrik yöntemlerde kelime sıklık analizi, atıf analizi, ortak kelime analizi ile yazar, araştırma grubu ya da bir ülke tarafından yayınlanan çalışma sayısı gibi belgelerin sayımına yönelik analizler kullanılmaktadır (4). Bir bilimsel derginin bibliyometrik analizi sayesinde, dergi hakkında birçok önemli bilgiye ulaşılabilmektedir. Dergide yayınlanan çalışmaların ne kadar sıklıkla atıf aldığı, hangi alanlarda daha çok ilgi gördüğü gibi metrikler sayesinde derginin bilimsel camiada ne kadar etkili olduğu kolaylıkla ölçülebilmektedir (5). Dergide yayınlanan çalışmaların konuları, anahtar kelimeler ve yazarların uzmanlık alanları incelenerek derginin hangi bilimsel disiplinlere odaklandığı ve hangi konularda daha fazla çalışmaya yer verdiği belirlenebilmekte, dergide çalışma yapan yazarların kurumsal bilgileri ve disiplinleri incelenerek derginin hedef kitle ve çalışma kapsamı anlaşılabilir. Derginin yayın sıklığı, yayınlanan çalışma sayısı ve bu sayıların zaman içindeki değişimi incelenerek derginin yayın aktivitesi ve gelişimi hakkında da bilgi edinilmektedir. Aynı zamanda dergi için yapılan bibliyometrik analiz; derginin alanındaki prestijini ve popüleritesini sürdürebilme potansiyelini ve hangi araştırma alanlarına daha fazla katkı sağladığını belirlemeye yönelik veriler sunmaktadır. Bu analiz, derginin akademik etkisini, atıf sayıları ve yayınlanan çalışmaların araştırma alanlarındaki dağılımını inceleyerek, derginin bilimsel alandaki yerini ve önemini değerlendirmeye olanak tanır. Bu bilgiler sayesinde araştırmacılar hangi dergide yayın yapacaklarına karar verirken daha

bilinçli bir seçim yapabilmekte, yayıncılar ise dergilerinin performansını değerlendirebilmek ve gerekli stratejiler geliştirebilmektedir (8).

Süleyman Demirel Üniversitesi tarafından yayımlanan Sağlık Bilimleri Dergisi, her yıl üç defa düzenli olarak yayınlanmaktadır. 2010 yılında yayın hayatına başlayan bu dergi, sağlık bilimleri alanında önemli bir bilimsel platform olarak kabul edilmektedir. Dergi, akademik camiada saygın bir yere sahip olup, TÜBİTAK-ULAKBİM TR Dizin ve EBSCO veri tabanları tarafından taranmaktadır. Bu çalışmada, Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi'nin 2013-2023 yılları arasındaki son on yıllık döneme ait bibliyometrik analizinin gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir. Elde edilecek verilerle hem kullanıcıların hem de dergi yayın ekibinin, derginin gelişimi ve performansı hakkında kapsamlı bir değerlendirme yapmasına olanak sağlanması amaçlanmıştır.

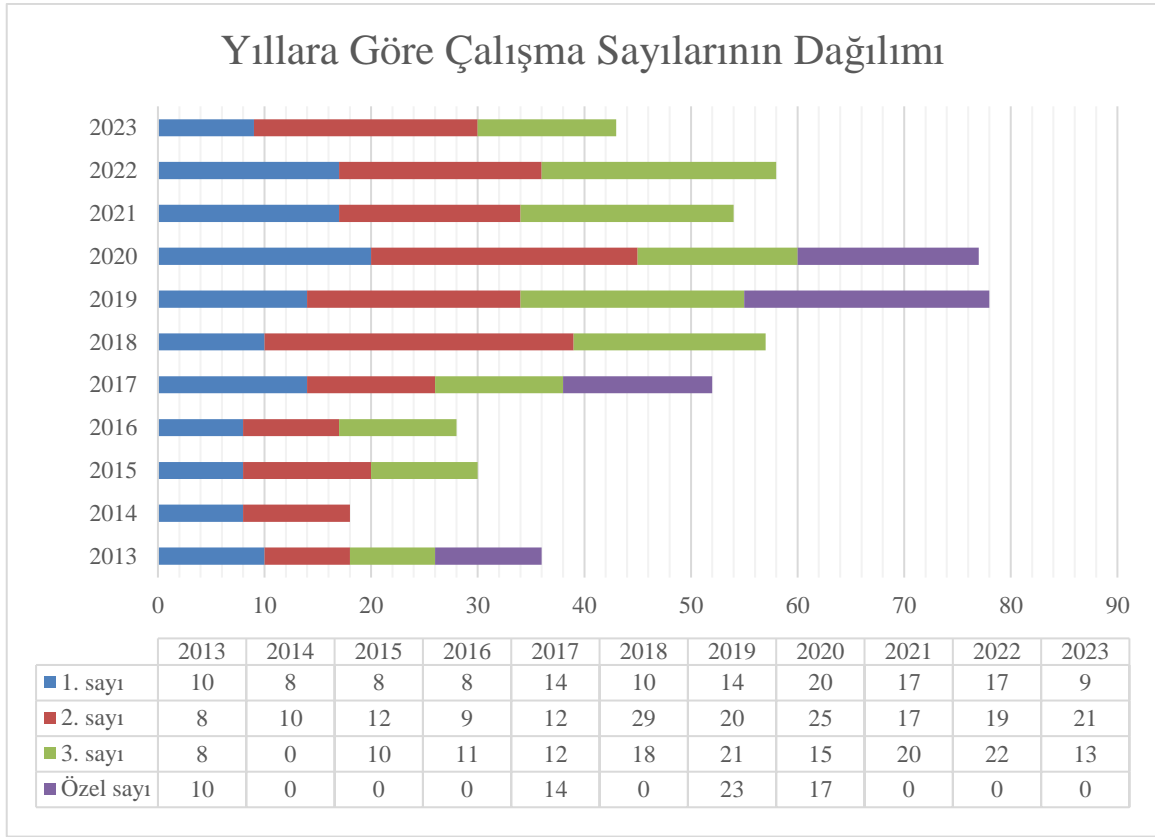
2. Materyal ve Metot

Bu çalışmada, Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi'nin kamuya açık dijital arşivinde yayımlanan çalışmaların bibliyometrik özelliklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın verilerini, TR-Dizin'de taranan Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi'nde 2013-2023 yılları arasında yayımlanmış 531 çalışma oluşturmaktadır. Özgün araştırma, derleme, olgu sunumu, kitap/tez tanıtımı ve editöre mektup türündeki tüm çalışmalar bu çalışmaya dahil edilmiştir. Çalışmaya dahil edilen yayınlar; çalışma sayısı, çalışma türü, yayın dili, yayın yapılan fakülteler, toplam yazar sayısı, atıf sayısı ve çalışmanın kapsamı gibi değişkenler açısından analiz edilmiştir. Verilerin analizi, NCSS (Number Cruncher Statistical System) 2007 Statistical Software (Utah, USA) paket programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemler (sayı (n) ve yüzde (%) dağılımları) kullanılmıştır. Nicel verilerin karşılaştırılmasında ki-kare testi uygulanmıştır. Yayınların atıf alıp almadığı, yayınların Türkçe ve İngilizce başlıkları Google Akademik (scholar.google.com.tr) arama motoru üzerinden taranarak belirlenmiştir.

3. Bulgular

Bu araştırmada, Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü'ne bağlı ana bilim dallarının alanındaki gelişmeleri yansıttığı düşünülen Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi'nde 2013-2023 yılları arasında yayımlanan çalışmaların bibliyometrik profili çeşitli açılardan incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini toplamda 531 çalışmadan oluşmaktadır.

Şekil 1'de 2013 yılı ile 2023 yılları aralığındaki çalışma sayılarının dağılımlarına yer verilmiştir. Yayın ayına bakıldığında 2013 yılında 1. sayıda 10, 2. sayıda 8, 3. sayıda 8 ve özel sayıda 10 çalışma olduğu görülmüştür. En fazla yayın, 1. sayıda 20, 2. sayıda 25, 3.s sayıda 15 ve özel sayıda 17 olmak üzere 2020 yılında çıkarılmıştır.

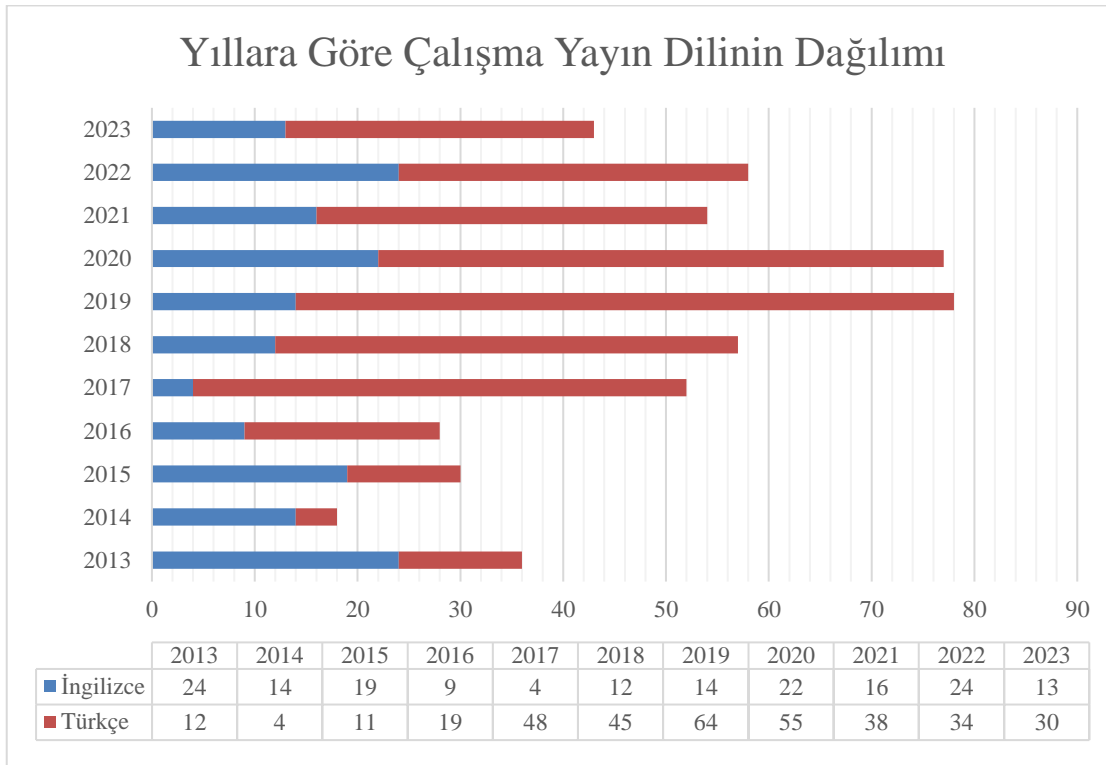
Şekil 1. Yıllara Göre Çalışma Sayılarının Dağılımı

Şekil 2, 2013-2023 yılları arasında farklı çalışma türlerinin yıllık dağılımını gösteren bir çubuk grafikdir. Araştırma Makalesi sürekli olarak en yüksek sayıda yayınlanmış ve 2019 yılında zirveye ulaşmıştır. Derleme türü, 2017, 2018 ve 2020 yıllarında artış göstermiştir. Editöre Mektup ve Kitap/Tez Tanıtım türleri çok düşük sayılarda ve belirli yıllarda görülmüştür. Olgu Sunumu ise değişken bir dağılım sergilemiş, bazı yıllarda hiç olmamakla birlikte, en fazla 2015 yılında görülmüştür. Genel olarak, Araştırma Makalesi en popüler çalışma türü olarak öne çıkarken, diğer türler daha az sayıda ve belirli yıllarda yoğunlaşmıştır.

Şekil 2. Yıllara Göre Çalışma Türlerinin Dağılımı

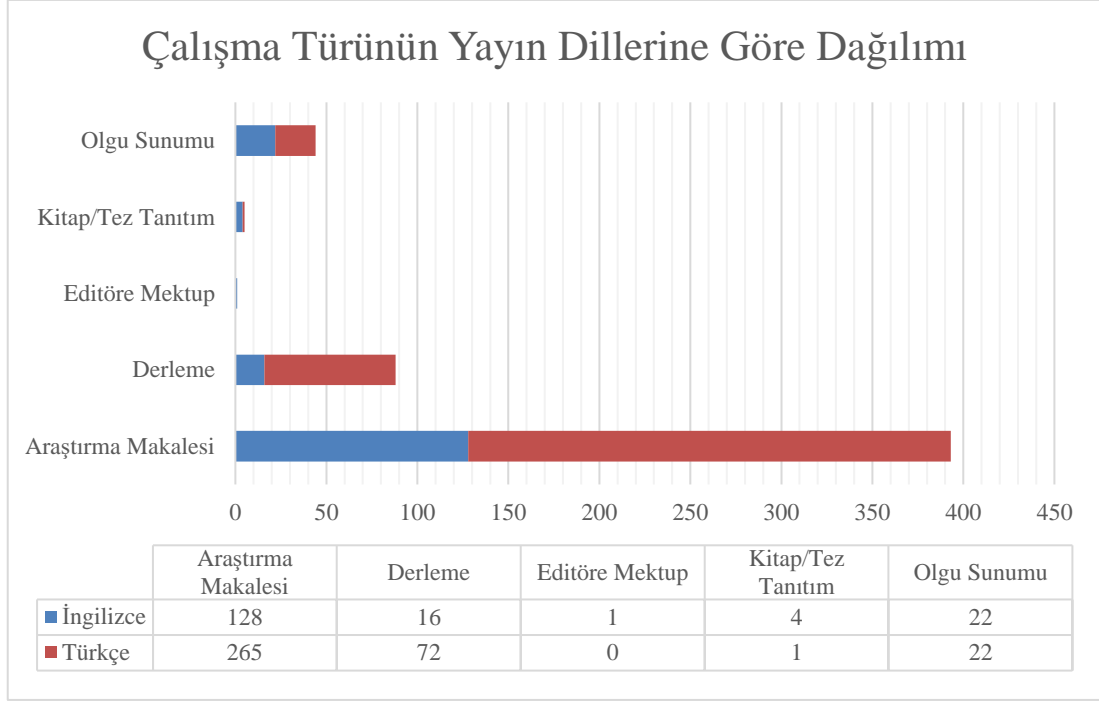
Şekil 3'de 2013 yılı ile 2023 yılları aralığındaki çalışmaların yayın dilinin dağılımlarına yer verilmiştir. 2013 yılındaki çalışmaların 24'ü İngilizce, 12'si Türkçedir. İngilizce yayının en fazla olduğu yıllar 24 çalışma ile 2013 ve 2022'dir. Türkçe yayının en fazla olduğu yıl ise 64 çalışma ile 2019 yılıdır.

Şekil 3. Yıllara Göre Çalışma Yayın Dilinin Dağılımı

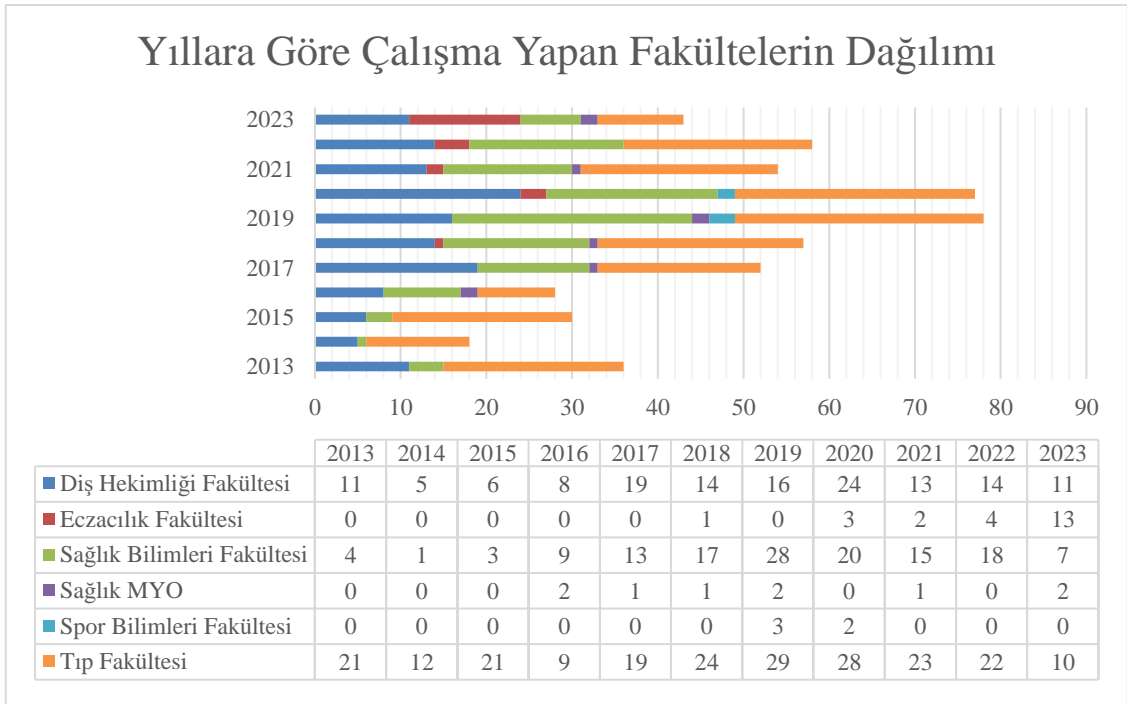
Şekil 4, 'Çalışma Türünün Yayın Dillerine Göre Dağılımı' grafiği, farklı akademik çalışma türlerinin İngilizce ve Türkçe yayın sayılarını karşılaştırmaktadır. Araştırma Makalesi her iki dilde de en yaygın tür olup, Türkçe yayınlar (360) İngilizce yayınlardan (171) daha fazladır. Derleme, Olgu Sunumu ve

Kitap/Tez Tanıtımı türlerinde de Türkçe baskınken, Editöre Mektup sadece İngilizce’de görülmektedir. Genel olarak, Türkçe yayınlar çoğu kategoride İngilizce yayınlardan daha fazladır.

Şekil 4. Çalışma Türünün Yayın Dillerine Göre Dağılımı

Şekil 5, araştırmacıların görev yaptığı fakültelerin dağılımını göstermektedir. Araştırmacıların dağılımlarına grafik, Tıp Fakültesi'nin en yüksek kayıt sayılarına sahip olduğunu ve özellikle 2019'da zirve yaptığını göstermektedir. Sağlık Bilimleri Fakültesi 2015'ten itibaren belirgin bir artış yaşamış, ancak 2020'de düşüş göstermiştir ve en fazla çalışma 2019'da yapılmıştır. Diş Hekimliği ve Eczacılık Fakülteleri orta düzeyde kayıt sayılarına sahipken, Spor Bilimleri Fakültesi ve Sağlık Meslek Yüksek Okulu (Sağlık MYO) en düşük kayıt oranlarını sergilemiştir.

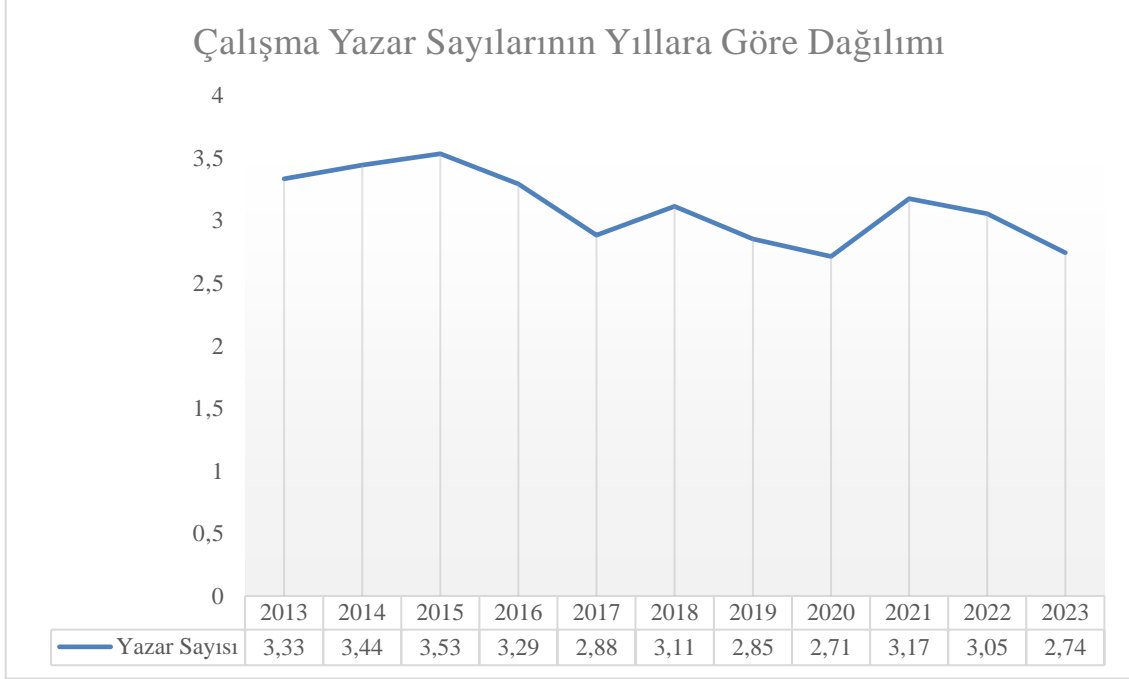
Şekil 5. Yıllara Göre Çalışma Yapan Fakültelerin Dağılımı

Tablo 1’de çalışma yapılan konuların dağılımlarına yer verilmiştir. En fazla çalışma yapılan alan %10,0 oranıyla hemşirelik, en az çalışma yapılan alanlar ise %0,2 oranıyla acil yardım ve afet yönetimi, adli tıp, biyofizik, çocuk ve ergen ruh sağlığı ve hastalıkları, dahiliye, deri ve zührevi hastalıklar, ergoterapi, göğüs cerrahisi, kalp damar cerrahisi, oral diağnoz ve radyoloji, ortopedi, tıp eğitimi ve bilişimi ve yaşlı bakımı olmuştur.

Tablo 1. Çalışma yapılan konuların dağılımları

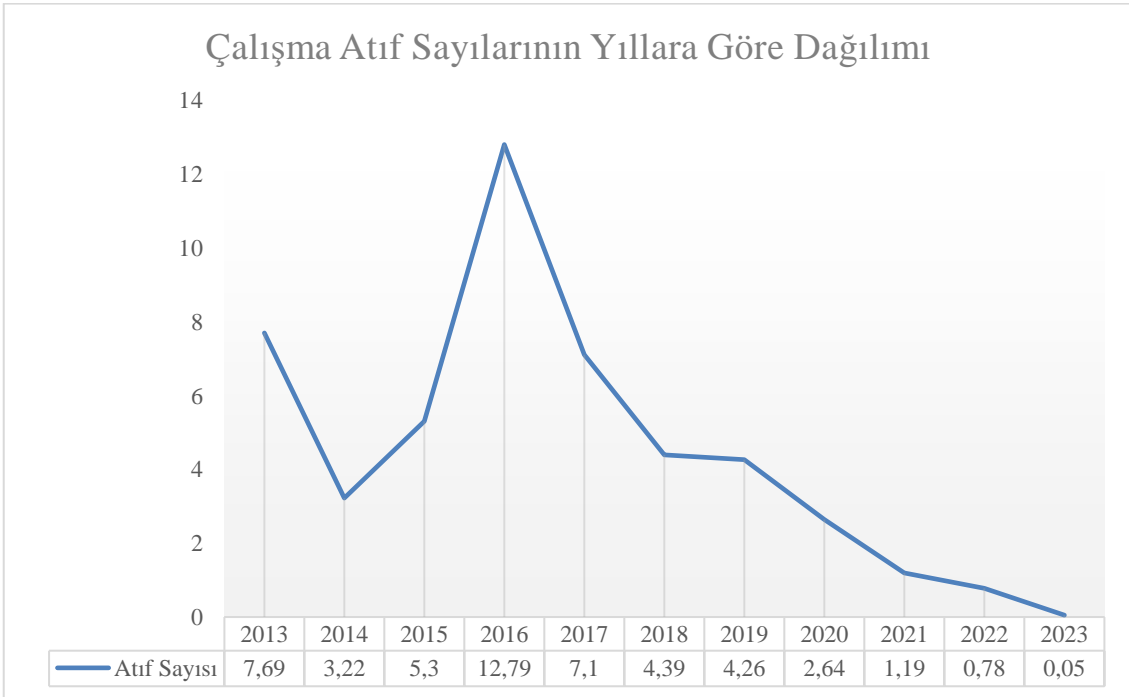
	n	%		n	%
Çalışma Yapılan Konular					
Acil Tıp	4	0,8	Hemşirelik	53	10,0
Acil Yardım ve Afet Yönetimi	1	0,2	Histoloji ve Embriyoloji	9	1,7
Adli Tıp	1	0,2	İç Hastalıkları	11	2,1
Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi	23	4,3	Kadın Hastalıkları ve Doğum	11	2,1
Ağız, Diş ve Çene Radyolojisi	13	2,4	Kalp Damar Cerrahisi	1	0,2
Aile Hekimliği	5	0,9	Kardiyoloji	20	3,8
Anatomi	7	1,3	Kulak Burun Boğaz Hastalıkları	4	0,8
Anesteziyoloji ve Reanimasyon	5	0,9	Nöroloji	6	1,1
Beslenme ve Diyetetik	26	4,9	Nükleer Tıp	2	0,4
Beyin ve Sinir Cerrahisi	2	0,4	Oral Diağnoz ve Radyoloji	1	0,2
Biyofizik	1	0,2	Ortodonti	19	3,6
Biyostatistik ve Tıbbi Bilişim	4	0,8	Ortopedi	1	0,2
Biyokimya	10	1,9	Patoloji	3	0,6
Cerrahi Onkoloji	3	0,6	Pedodonti	11	2,1
Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları	1	0,2	Periodontoloji	20	3,8
Dahiliye	1	0,2	Protetik Diş Tedavisi	23	4,3
Deri ve Zührevi Hastalıklar	1	0,2	Radyasyon Onkolojisi	2	0,4
Ebelik	7	1,3	Radyoloji	14	2,6
Eczacılıkta Analitik Kimya	3	0,6	Restoratif Diş Tedavisi	9	1,7
Endodonti	24	4,5	Ruh Sağlığı ve Hastalıkları	7	1,3
Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji	2	0,4	Sağlık Hizmetleri	8	1,5
Ergoterapi	1	0,2	Sağlık Yönetimi	18	3,4
Farmakognozi	3	0,6	Spor Bilimleri	5	0,9
Farmakoloji	3	0,6	Spor Hekimliği	2	0,4
Farmasötik Mikrobiyoloji	2	0,4	Tıbbi Biyokimya	2	0,4
Farmasötik Teknoloji	2	0,4	Tıbbi Biyoloji	11	2,1
Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon	3	0,6	Tıbbi Farmakoloji	6	1,1
Fizyoloji	9	1,7	Tıbbi Genetik	2	0,4
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon	30	5,6	Tıbbi Mikrobiyoloji	14	2,6
Genel Cerrahi	6	1,1	Tıbbi Patoloji	2	0,4
Göğüs Cerrahisi	1	0,2	Tıp Eğitimi ve Bilişim	2	0,4
Göğüs Hastalıkları	2	0,4	Tıp Eğitimi ve Bilişimi	1	0,2
Göz Hastalıkları	4	0,8	Üroloji	6	1,1
Halk Sağlığı	13	2,4	Yaşlı Bakım	1	0,2
Hematoloji	1	0,2			

Şekil 6, 2013-2023 yılları arasında yıllık ortalama yazar sayısını gösteren bir çizgi grafiğidir. Y ekseninde yazar sayısı X ekseninde ise yıllar yer almaktadır. 2013 yılında ortalama 3,33 yazar sayısı olduğu belirlenirken, 2015 ve 2016 yıllarında en yüksek ortalama yazar sayısına (3,53 ve 3,53) sahip olduğu belirlenmiştir. 2017'den itibaren bir düşüş gözlemlenmiş ve 2023 yılında ortalama yazar sayısı 2,74'e düşmüştür. Yazar sayısındaki genel trend, 2016 yılına kadar yükseliş gösterip sonrasında düşüşe geçmesidir.

Şekil 6. Çalışma Yazar Sayılarının Yıllara Göre Dağılımı

Şekil 7, 'Çalışma Atıf Sayılarının Yıllara Göre Dağılımı' grafiği, 2013-2023 yılları arasında yıllık atıf sayılarının değişimini göstermektedir. Yayınlanan çalışmalar toplamda 2117 atıf almış, 2016 yılında 12,79 ile en yüksek atıf sayısına ulaşılmış, ardından genel bir düşüş trendi gözlemlenmiştir.

Şekil 7. Çalışma Atıf Sayılarının Yıllara Göre Dağılımı

4. Tartışma

Sağlık bilimleri alanında yayın yapan dergilerin bibliyometrik analizleri açısından bazı eksiklikler barındırmaktadır. Bu çalışmada, açık erişimli ve elektronik ortamda yılda üç kez yayın yapan Sağlık Bilimleri Dergisi'nde yayımlanan çalışmaların bibliyometrik analizi gerçekleştirilmiştir. Bibliyometrik analiz, derginin akademik etki düzeyini ve bilimsel katkılarını değerlendirmek amacıyla kullanılmıştır. Bu bulgular, derginin disiplinler arası katkısını ve bilimsel literatüre sağladığı değeri ortaya koymaktadır.

Dergilerin kendi iç değerlendirme süreçlerini titizlikle yürütmeleri, gelecekte yayımlanacak çalışmaların kalitesinde anlamlı bir artışa yol açacaktır. Bu değerlendirme süreçlerinde göz önünde bulundurulması gereken temel kriterlerden biri, çalışma sayılarıdır; bu kriter, gelen, kabul veya red edilen, basılan, iade edilen ve geri çekilen çalışmaların sayısını kapsar (9). Bu çalışmada, dergide yıllık olarak yayınlanan çalışma sayısının 2019-2020 yıllarında en üst seviyeye ulaştığı ve bunun sebebinin o yıllarda çıkarılan özel sayılardan kaynaklandığı tespit edilmiştir. Literatürde sağlık alanında yapılan diğer bibliyometrik çalışmalarda da belli yıllarda, benzer sonuçlar olduğu gözlenmektedir (10-17). Bu durum, özel sayıların yayın politikaları üzerindeki etkisini ve bu tür sayıların bilimsel üretkenliği artırmadaki rolünü vurgulamaktadır.

Dergilerde yer alan çalışmalar; derleme, araştırma makalesi, olgu sunumu, editöre mektup, şeklinde olabilir. Bu nedenle dergi seçiminde çalışmaların türüne göre de dergi seçimi gerekebilir (18). Çalışmada derginin sağlık bilimleri alanındaki çeşitli çalışma türlerinin yayınladığı belirlenmiştir. Yayımlanan çalışmaların büyük bir kısmını araştırma makaleleri oluşturmaktadır. Editöre mektup ve kitap/tez tanıtım türleri, belirli yıllarla sınırlı kalmış ve oldukça düşük sayılarda yayımlanırken; olgu sunumları ise istikrarsız bir dağılım sergilemiş ve bazı yıllarda hiç yer almamıştır. SDÜ Tıp Fakültesi Dergisi için yapılan bibliyometrik analizde, en sık özgün araştırmaların yayımlandığı da bildirilmiştir (19). Bu durum ülkemizde akademik yükseltme kriterlerinde etkili olan faktörlerle açıklanabilir.

Literatür taramasının nasıl etkili bir şekilde yazılacağını öğrenmek, akademik ve hatta belki de profesyonel kariyerde başarı için kritik bir araçtır (20). Çalışmada yayın dilinin çoğunlukla Türkçe (%68,0) olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, Türkçe yayınların, çoğu kategoride İngilizce yayınlardan daha fazla olduğu saptanmıştır. Ancak, İngilizce yayın yapmak, küresel akademik camiada daha geniş bir kitleye ulaşmayı ve araştırmaların uluslararası düzeyde tanınmasını sağladığı için büyük önem taşıdığı unutulmamalıdır.

Çalışmada, farklı fakülteler ve ana bilim dallarında yürütülen çalışmaların ayrıca multidisipliner bir yaklaşımla da gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. Fakültelerin yıllara göre çalışma dağılımı incelendiğinde, özellikle Tıp Fakültesi ve Sağlık Bilimleri Fakültesi'nin daha yoğun bir araştırma faaliyeti gösterdiği gözlemlenmiştir. Çalışmalardaki yazar sayıları incelendiğinde ise en düşük ve en yüksek ortalama yazar sayılarının 2,71 ve 3,53 arasında olduğu görülmektedir. Bu durum sağlık bilimleri alanında yayın yapan dergilerde de benzer sonuçlar göstermiştir (15,18-21). Bu değerler sağlık bilimi alanında araştırma yapan kişilerin tek yazarlı yayın yapma eğilimlerinden ziyade multidisipliner ve çok yazarlı çalışmaya yöneldiklerini göstermektedir. Atif alma oranları hem akademisyenler hem de bilimsel dergiler için en önemli ve prestijli unsurlardan biri olarak görülmektedir (22). Çalışmada, tüm yıllara ait atıflar incelendiğinde, son yıllarda atif sayılarında bir azalma görülmüştür; bu durum ise muhtemelen yeni yayınların henüz atif almak için yeterli zamana sahip olmamasından kaynaklanıyor olabilir.

Genel bir perspektiften bakıldığında, sağlık araştırmaları çok çeşitli konuları içeren çok geniş bir alandır (23). Çalışmada, sağlık bilimlerinin farklı alanlarından yayın kabul eden derginin konu bazı analizinde, en fazla çalışmanın %10,0 oranıyla hemşirelik, en az çalışmanın ise %0,2 oranıyla acil yardım ve afet yönetimi, adli tıp, biyofizik, çocuk ve ergen ruh sağlığı, dahiliye, dermatoloji, ergoterapi, göğüs cerrahisi, kalp damar cerrahisi, oral diagnoz ve radyoloji, ortopedi, tıp eğitimi ve bilişimi, yaşlı bakımı gibi alanlarda yapıldığı belirlenmiştir. Yapılan bir çalışmada ise tıp, hemşirelik gibi disiplinleri kapsayan sağlık bilimleri alanında en fazla yayın yapıldığı saptanmıştır (24). Sağlık bilimleri dergilerinde spesifik konuların da dikkate alınması gerektiği vurgulanmalıdır, zira her dergi, diğer dergiler tarafından ele alınan konulara bağlı kalmaksızın belirli alanlarda odaklanabilmektedir.

5. Sonuç ve Öneriler

Bilimsel bilgi, önceki çalışmaların üzerine inşa edilerek gelişen kümülatif bir yapıya sahiptir. Bu bağlamda, bir bilimsel çalışmanın dayandığı kaynakların, ulaşılabilirliği, doğrulanabilirliği ve ölçülebilirliği büyük önem taşır. Bilimsel bilginin güvenilir ve geçerli olabilmesi için, yararlanılan kaynaklara ait

bibliyografik bileşenlerin eksiksiz ve doğru bir şekilde aktarılması esastır. Bu durum, bilginin bilimselliğini sağlamak adına temel bir gerekliliktir ve bilimsel çalışmalarda referansların tam ve eksiksiz verilmesi, yapılan araştırmanın sağlam temellere dayanmasını garanti eder. Sonuç olarak, bibliyometrik metodoloji kullanılarak elde edilen bulgular ve öneriler, bilimsel araştırmacıların sağlık araştırmalarının küresel düzeydeki performansını ve eğilimlerini anlamalarına yardımcı olabilir. Bu bulgular sayesinde araştırmacılar, disiplinin en iyi dergilerini belirleme ve araştırmaları için uygun paylaşım platformlarını seçme konusunda bilinçli kararlar alabilirler.

Çalışmada elde edilen bulgular, Sağlık Bilimleri Dergisi'nin yayın faaliyetlerini kapsamlı bir şekilde değerlendirerek, derginin akademik etki düzeyini ve bilimsel topluluğa sunduğu katkıları ortaya koymaktadır. İncelenen veriler arasında çalışma sayısı, çalışma türü, yayın dili, yayın yapılan fakülteler, toplam yazar sayısı, atıf sayısı ve çalışmanın kapsamı gibi kriterler yer almakta olup, bu kriterler derginin disiplinler arası iş birliklerini teşvik etme potansiyelini ve akademik camiadaki etkisini değerlendirmek için temel oluşturmuştur. Analiz sonuçlarına göre, derginin disiplinler arası etkileşimi artırma ve bilimsel üretkenlik açısından olumlu bir tablo sergilediği gözlemlenmiştir. Bu bulgular, derginin mevcut durumunun yanı sıra, gelecekteki yayın politikaları ve stratejileri konusunda önemli ipuçları sunmaktadır.

Uluslararası iş birliklerinin artırılması ve açık erişim politikalarının geliştirilmesi, Sağlık Bilimleri Dergisi'nin bilimsel üretkenlik ve etki açısından güçlü bir konumda kalmasına ve gelecekteki yönelimlerinde daha stratejik ve etkili bir yol izlemesine yardımcı olacaktır.

Teşekkür

Yazarlar bu çalışmanın planlanması ve dergi öz-değerlendirilmesi amacıyla kullanmak üzere tasarlanmasında teşvik edici olan Dergi Editör Kurulu'na teşekkür eder.

Etik kurul onayı

Bu çalışmada, "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması gerekli tüm kurallara uyulduğunu, bahsi geçen yönergenin "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirinin gerçekleştirilmediğini taahhüt ederiz.

Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Etik Kurulu Alt Komisyon Başkanlığı'ndan çalışmanın gerçekleştirilebilmesi için gerekli izin alınmıştır.

Kaynakça

1. Akbulut F. Türkiye'de sağlık alanında maliyet üzerine yapılan araştırmaların bibliyometrik analizi. Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi 2020;11(28):815-828.
2. Güzeller CO, Çeliker N. Geçmişten günümüze gastronomi bilimi: Bibliyometrik bir analiz. Journal of Tourism & Gastronomy Studies 2017;5(Special Issue 2):88-102.
3. Çelikkaya S. Isparta üzerine yazılan lisansüstü tezlere yönelik bibliyometrik bir inceleme. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 2018;1(32):143-155.
4. Çelik O, Canoğlu M. Ulakbim veri tabanında sürdürülebilir ve çevreci pazarlama konusunda yayınlanmış makalelerin bibliyometrik analizi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2019;28(3):24-36.
5. Research AI Scholarship Committee. Research agenda for library instruction and information literacy. Library & Information Science Research 2003;25(4):479-487.
6. Rousseau R, Egghe L, Guns R. Becoming metric-wise: A bibliometric guide for researchers. Chandos Publishing 2018.
7. Güzeller CO, Çeliker N. Bibliometric analysis of tourism research for the period 2007-2016. 2018.
8. Karagöz B, Şeref İ. Değerler Eğitimi Dergisi'nin bibliyometrik profili (2009-2018). Değerler Eğitimi Dergisi 2019;17(37):219-246.
9. Özmen MM. Dergiler için kalite ölçütleri. Sağlık bilimlerinde süreli yayıncılık 2007;101-105.
10. Ulu S, Akdağ M. Yayınlanan Hakem Denetimli Makalelerin Bibliyometrik Profili: Selçuk İletişim Dergisi Örneği. Selçuk İletişim 2015;9(1):5-21.
11. Hotamışlı M, Erem I. Muhasebe ve Finansman Dergisi'nde yayınlanan makalelerin bibliyometrik analizi. Muhasebe ve finansman dergisi 2014;(63):1-20.
12. Polat C, Sağlam M, Sarı T. Atatürk üniversitesi iktisadi ve idari bilimler dergisi'nin bibliyometrik analizi. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi 2013;27(2):273-288.
13. Kırdar E, Benli A. Sosyal Güvenlik Dergisi'nde yayımlanan makalelerin bibliyometrik analizi. Sosyal Güvenlik Dergisi 2020;10(1):197-216.

14. Kahraman M. İstanbul Üniversitesi Coğrafya Dergisi'nin bibliyometrik analizi. Coğrafya Dergisi 2022;(44):207-218.
15. Kuş Ö, Köken AH. Tıp Tarihi ile İlgili Çalışmaların Web of Science Veri Tabanı Üzerinden Bibliyometrik Analizi. Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi 2021;11(2):364-374.
16. Kürklü S. Biyoetik Konusunda Yapılan Araştırmaların Bibliyometrik Analizi. Türkiye Biyoetik Derg 2019;6(3):87-99.
17. Baytok A, Boyraz M, Başar B. Somut olmayan kültürel miras konulu bilimsel yayınların veri görselleştirme tekniği ile bibliyometrik analizi. Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi 2021;5(2):246-262.
18. Fan J, Gao Y, Zhao N, Dai R, Zhang H, Feng X, Bao S. Bibliometric analysis on COVID-19: a comparison of research between English and Chinese studies. Frontiers in public health 2020;8: 477.
19. Ercan S, Yazkan R, Kolcu G, Kolcu MİB, Gülle K, Koşar A. Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi'nin Son 10 Yılı'nın Bibliyometrik Analizi. Medical Journal of Süleyman Demirel University 2019;26(2):123-129.
20. Denney AS, Tewksbury R. How to write a literature review. Journal of criminal justice education 2013;24(2):218-234.
21. Hekimoğlu CH, Lüleci D, Bilgin AC. Türkiye'de HIV pozitif bireylerde yapılmış epidemiyolojik çalışmaların bibliyometrik incelemesi. Turkish Journal of Public Health 2017;15(1).
22. Doja A, Eady K, Horsley T, Bould MD, Victor JC, Sampson M. The h-index in medical education: an analysis of medical education journal editorial boards. BMC medical education 2014;14:1-8.
23. Merigó JM, Núñez A. Influential journals in health research: a bibliometric study. Globalization and Health 2016;12:1-12.
24. Pinto M, Escalona-Fernández MI, Pulgarín A. Information literacy in social sciences and health sciences: a bibliometric study (1974–2011). Scientometrics 2013;95:1071-1094.